

УДК 635.611: 631 52 (477.41)

Кубрак С.М., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри генетики, селекції і насінництва
Білоцерківський національний аграрний університет
E-mail: kubraksyweta@ukr.net

ОЦІНКА СОРТОЗРАЗКІВ ДИНИ ЗА ГОСПОДАРСЬКО ЦІННИМИ ОЗНАКАМИ

Диня не витримує навіть найменших приморозків, різких та тривалих похолодань, підвищеної вологості, тому не завжди у Поліссі та Лісостепу можна отримати хоча б деякий її врожай. Часто сходи цієї культури ще до зав'язування плодів уражуються хворобами і гинуть. Смакові якості плодів дині, що вирощені у Лісостепу, їх якість та урожайність, залежно від сорту чи гібрида, набагато нижчі порівняно із привезеними зі Степу. Тому, виникає питання підбору сортів та гібридів дині за господарсько цінними ознаками для умов Лісостепу. Метою досліджень було вивчити сорти і гібриди дині та відібрати найбільш перспективні за тривалістю вегетаційного періоду, урожайністю та масою товарного плоду. Експериментальна робота проведена впродовж 2012-2014 рр. в умовах дослідного поля НВЦ Білоцерківського НАУ. Зразки оцінювали згідно з «Методикою селекційного процесу та проведення польових дослідів з баштанними культурами». Вивчали близько 20 сортів дині, в тому числі нові, які щойно з'явилися на ринку. В якості контролю використовували: гібрид 'Паспорт F₁' і сорти 'Тітовка' (для скоростиглих та середньоранніх), 'Самарська' (для середньостиглих).

Серед гібридів найкоротший період від сходів до цвітіння чоловічих квіток помічали у контр-

олью 'Паспорт F₁' (38 дів) та гібрида 'Карамель КЛ F₁' (39 дів). Жіночі квітки з'являлися на рослинах дині відразу після появи чоловічих на 4446 дів. Досліджувані гібриди за тривалістю вегетаційного періоду вдалося розподілити на середньоранні та середньостиглі. До середньоранніх були віднесені такі, як: 'Паспорт' (контроль 1), 'Супер стар F₁', 'Толді ТЗ F₁'. Тривалість вегетаційного періоду у них – 79, 80, 79 дів. Середньостиглими виявилися гібриди 'Спокуса F₁' (81 доба), 'Гурмет F₁' (82 доби), 'Карамель КЛ F₁' (81 доба) та 'Амал F₁' (81 доба).

Найбільшою врожайністю відмічалися такі гібриди як: 'Спокуса F₁' – 20,4 т/га, 'Амал F₁' – 21,3 та 'Толді F₁' – 20,9 т/га. Вони перевищували контроль 'Паспорт F₁' за цим показником відповідно на 3,5; 4,4 та 4 т/га. Урожайність середньоранніх сортів дині протягом 2012-2014 рр. коливалась в межах від 14,9 т/га (сорт 'Забавка', 2014 р.) до 24,2 т/га (сорт 'Фортуна', 2013 р.). У середньостиглих сортів врожайність плодів була найбільшою у сорту 'Берегиня' (26,6 т/га), тоді як у контрольного сорту 'Самарська' вона менша на 3,1 т/га і складає 23,5 т/га. Маса стандартного плоду середньоранніх сортів була найвищою у 'Фортуни' та 'Берегині' і складала 1,5 та 1,7 кг.

УДК 633.11"324":632.11/12

Кудрявицька А.М., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри загальної екології та безпеки життєдіяльності
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: kudr.alina@ukr.net

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОЩУВАННЯ ВИСОКОПРОДУКТИВНОГО І ЯКІСНОГО ВРОЖАЮ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ ЗА ВИКОРИСТАННЯ КРИСТАЛОНУ ОСОБЛИВОГО

Одним із важливих факторів забезпечення стійкості роботи галузі рослинництва є впровадження прогресивних технологій вирощування озимої пшениці з метою отримання високих врожаїв з відмінною якістю зерна.

Основною метою даних досліджень було вивчення впливу позакореневого підживлення Кристалом особливим в дозі 1 кг/га та азотними добривами в дозі N₄₅, N₃₀ (аміачною селітрою) на лучно-чорноземному грубопилувато-легкосуглинковому ґрунті на врожай і якість зерна районованого сорту озимої пшениці 'Миронівська-61'. Дослідження проводились в зерно-буряковій сівозміні в умовах Північного Лісостепу України, ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція» с. Пшеничне, Васильківського району Київської області.

Дослідження проводились в трьохкратній повторності на таких варіантах: контроль, контроль + вода, N₄₅, N₄₅ + кристалон на початку фази

виходу в трубку, N₄₅ + кристалон на початку фази виходу в трубку + кристалон у фазі колосіння, N₄₅ + N₃₀, N₄₅ + N₃₀ + кристалон на початку фази виходу в трубку, N₄₅ + N₃₀ + кристалон на початку фази виходу в трубку + кристалон у фазі колосіння.

Результатами досліджень встановлено, що найбільша врожайність озимої пшениці сорту 'Миронівська-61' відмічена у варіанті N₄₅ + N₃₀ + кристалон на початку фази виходу в трубку + кристалон у фазі колосіння, яка становила -55,1 ц/га, з відповідно найбільшим приростом до контролю, який становив -23,9 ц/га. Для підвищення урожайності зерна озимої пшениці необхідне проведення позакореневого підживлення N₄₅ + N₃₀ (аміачною селітрою) та Кристалом особливим в дозі 1 кг/га на початку фази виходу в трубку.

Вміст білку і „сирої” клейковини, які містяться в зерні озимої пшениці є основними показниками якості отриманого врожаю.

Найвищий вміст білку та „сирої” клейковини в зерні озимої пшениці сорту ‘Миронівська-61’ відмічений у варіанті $N_{45} + N_{30} +$ кристалон на початку фази виходу в трубку + кристалон у фазі колосіння, який становив відповідно 13,9% і 28,6%, з відповідно високими показниками збору білка і клейковини 7,6 ц/га і 15,7 ц/га. Для підвищення якості зерна районаного сорту

озимої пшениці ‘Миронівська-61’ доцільно проводити позакореневе підживлення Кристалом особливим (доза 1 кг/га) сумісно з азотними добривами в дозі N_{45} , N_{30} у фазі колосіння. Це призводить до підвищення кількості продуктивних стебел, більш кращої виповненості зерна і колоса, сприяє підвищенню натурі зерна, кількості „сирої” клейковини та її якості.

УДК 633.112.1: 631.581.15

Кузьменко Є.А., науковий співробітник

Хоменко С.О., доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник
Миронівський інститут пшениці імені В.М.Ремесла НААН України
E-mail: evgeniy.anatoliyovich@gmail.com

ОЦІНКА МІНЛИВОСТІ ГОСПОДАРСЬКО ЦІННИХ ОЗНАК КОЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ ПШЕНИЦІ ТВЕРДОЇ ЯРОЇ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ

Як засвідчує практика, значні зрушення у вітчизняній селекції пшениці пов'язані із широким використанням вихідного матеріалу з інших країн, що завдяки збільшенню генотипової мінливості сприяє створенню високоврожайних, добре адаптованих до різних природних зон генотипів. Систематичне вивчення колекційного матеріалу дає можливість виявити зразки цінними ознаками і властивостями для ефективного використання у практичній селекції.

Мета досліджень передбачала виділити колекційні зразки пшениці твердої ярої за елементами структури урожаю та оцінити рівень їх мінливості за різних умов вирощування. Дослідження проводились протягом 2015–2017 рр. у лабораторії селекції ярої пшениці Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла НААН України. Матеріалом для досліджень слугували 104 колекційні зразки вітчизняної та зарубіжної селекції.

Проведено розподіл за висотою 104 колекційних зразків пшениці твердої ярої, та було встановлено, що 8 (7,7%) зразків були високорослими, 18 (17,3%) зразків були середньорослими, значна кількість зразків 64 (61,5%) були низькорослими, 14 (13,5%) були карликами. Висота рослин характеризувалась середнім коефіцієнтом варіації ($CV = 17,3\%$).

За довжиною колоса усі зразки характеризувались коротким колосом та мали середній коефіцієнт варіації ($CV = 12,5\%$) який змінювався від значного (31,4%) у сорту-стандарту Спадщина

на, до незначного (2,1%) у зразка LABUD SRN 2 (MEX), середньо-квадратичне відхилення – 0,8 та дисперсією – 0,9. Кількість колосків з колоса варіювала незначно ($CV = 11,7\%$), середньо-квадратичним відхиленням – 1,4 та дисперсією – 2,9. Кількість зерен з колоса коливалася в межах від 23,5 шт. у зразка COTE / ASAISA // FILLO 3 (MEX) до 39,2 шт у сорту-стандарту Спадщина (UKR), мінливість за даною ознакою була середньою ($CV = 24,7\%$), середньо-квадратичне відхилення – 7,7 та дисперсією – 71,5. Маса зерна з колоса коливалася в межах від найменшого значення (0,95 г) у зразка Sanduga (CAN) до найбільшого (1,83 г) у сорту-стандарту Спадщина. За даною ознакою зразки мали різний розмах мінливості. Коефіцієнт варіації був значним, ($CV = 36,4\%$) середньо-квадратичне відхилення – 0,5 та дисперсією – 0,2. Маса 1000 зерен коливалася від найменшого (23,5 г) – COTE/ASAISA//FILLO 3 (MEX) до найбільшого (49,4 г) – Воронежская 11 (RUS). Мінливість за даною ознакою була середньою ($CV = 17,9\%$), середньо-квадратичним відхиленням – 7,0 та дисперсією – 56,4.

Виявлено рівень прояву та мінливості ознак елементів структури урожаю, що дає змогу прогнозувати надійність доборів на підвищення продуктивності рослин пшениці твердої ярої. Середній рівень мінливості за ознаками довжина колоса ($CV = 11,7\%$), кількість колосків з колоса ($CV = 12,5\%$), масою 1000 зерен ($CV = 17,9\%$), кількістю зерен з колоса ($CV = 24,7\%$), що передбачає ефективність доборів за цими ознаками.